

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра _____ соціології і публічного управління _____
(назва кафедри, яка забезпечує викладання дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологія управління

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань _____ 05 Соціальні та поведінкові науки _____
(шифр і назва)

спеціальність _____ 054 Соціологія _____
(шифр і назва)

освітня програма _____ Соціологія управління _____
(назви освітніх програм спеціальностей)

вид дисципліни _____ професійна підготовка; обов'язкова _____
(загальна підготовка / професійна підготовка; обов'язкова/вибіркова)

форма навчання _____ денна _____
(денна / заочна/дистанційна)

Харків – 2023 рік

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни соціологія управління
(назва дисципліни)

Розробник:

доцент, кандидат соціологічних наук, доцент
(посада, науковий ступінь та вчене звання) (підпис)

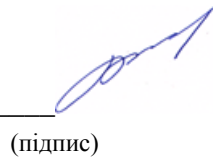

ПанідзеН.О.
(ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри
соціології і публічного управління
(назва кафедри, яка забезпечує викладання дисципліни)

Протокол від «30» червня 2023 року № 6

Завідувач кафедри

(підпис)

В.М.Мороз

(ініціали та прізвище)

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Шифр та назва освітньої програми 054 “Соціологія управління”

Кафедра соціології і публічного управління
(назва кафедри на якій викладається дисципліна)

Гарант ОП
(ПІБ)

Бірюкова М.В.

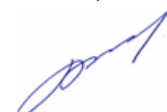

30.06.2023

(Підпис, дата)

Завідувач кафедрою
(ПІБ)

Мороз В.М.

30.06.2023

(Підпис, дата)

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

№ зп	Дата засідання кафедри-розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри (яка викладає)	Підпис завідувача кафедри (на якій викладається)	Підпис гаранта освітньої програми
1					
2					
3					
4					
5					

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – виявлення та висвітлення проблем соціології управління як галузі наукового знання, дослідження специфіки соціальних відносин у процесі управління та ознайомлення з соціологічними методами аналізу управлінських процесів.

Компетентності:

- ЗК01 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях
- СК11 Здатність здійснювати соціологічне забезпечення управління в організаціях на основі знань їх структури, властивостей, принципів оптимізації, методологічних основ соціального управління та соціального аудиту
- СК12 Здатність аналізувати соціальні відносини та ефективність соціальних комунікацій, здійснювати соціологічне забезпечення управління в окремих сферах їх існування

Результати навчання:

- РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.
- РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.
- РН14 Знати основні категорії соціального управління, основні типи організаційно-управлінських структур та шляхи оптимізації діяльності персоналу організації, потенціал соціологічного забезпечення управлінського процесу в організаціях; вміти будувати дерево цілей для діагностики діяльності та формувати стратегії розвитку організації
- РН15 Знати специфіку різних видів соціального управління, вміти здійснювати соціологічний супровід управлінської діяльності в різних сферах суспільного життя

У результаті вивчення дисципліни «Соціологія управління» студенти повинні:

Знати:

- Поняття соціології управління.
- Зміст основних теорій і концепцій управління.
- Методологічні та методичні підходи до соціологічного аналізу процесів управління.

На основі отриманих знань студент повинен вміти:

- використовувати методи соціології управління для аналізу проблем управління й управлінських ситуацій;
- обирати та застосовувати соціальні технології при реалізації управлінських рішень;
- застосовувати методи та методики соціології управління в інформаційно-аналітичному і технологічному забезпеченні діяльності органів влади;
- здійснювати координацію інформаційних потоків з метою задоволення потреб соціального управління.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
Загальна соціологія	Соціологія конфлікту
Основи економічної теорії	Соціологія економіки
Історія соціології	Соціологія реклами
Сучасні соціологічні теорії	Соціологія праці
Соціологія організацій	

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин)/кредитів ECTS	з них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальне завдання студентів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль	Семестровий контроль	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Контрольні роботи (кількість робіт)	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
6	120/4	48	72	24		24	32 РЕ	2		+

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає 40 %

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№з/п.	Види навчальних занять(Л,ЛЗ,ПЗ,СР)	Кількість годин	Номер семестру(якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.	Рекомендована література(базова, допоміжна)
1	2	3	4	5
1	Л	2	Змістовий модуль № 1 Соціологія управління як самостійна галузь наукового знання <u>Тема 1.</u> Соціологія управління як наука та навчальна дисципліна 1. Соціальна природа управління. 2. Зміст та специфіка соціального управління. 3. Підходи до визначення предмету та об'єкту соціології управління. 4. Основні задачі та функції соціології управління. 5. Актуальні проблеми сучасної соціології управління. 6. Соціологія управління в умовах кризи та війни: проблема методологічної спроможності.	1, 4, 5, 8, 19, 23
2	СР	4	<u>Тема 1.</u> Соціологія управління як наука та навчальна дисципліна Підготувати розгорнуті відповіді на питання 1. Як погляди існують в науці з приводу пояснення сутності та змісту управління 2. Який понятійний апарат використовує соціологія управління 3. Як співвідносяться поняття «управління» та «менеджмент» 4. Назвіть основні соціально-економічні проблеми управління 5. Опишіть соціально-політичні проблеми управління 6. Визначте особливості управління соціально-духовними процесами	1, 4, 5, 8, 19, 23
3	ПЗ	2	<u>Тема 1.</u> Соціологія управління як наука та навчальна дисципліна 1. Соціальна природа управління. 2. Зміст та специфіка соціального управління. 3. Підходи до визначення предмету соціології управління Є. М. Бабосова, Ж. Т. Тощенко, В. В. Щербини, М. В. Удальцової, Т. П. Галкіної, А. І. Кравченка та інших дослідників. 4. Основні задачі та функції соціології управління. 5. Структура соціології управління 6. Співвідношення соціального менеджменту і соціології управління. Інтегративний характер соціології управління по відношенню до інших галузевих соціологій. 7. Актуальні проблеми сучасної соціології управління.	1, 4, 5, 8, 19, 23

4	Л	2	<p><u>Тема 2.</u> Історична еволюція і сучасний стан соціології управління</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основи теорії управління в ученнях Античності та Середньовіччя 2. Розробка уявлень про управління суспільством в добу Відродження та Просвітництва (Дж. Локк, Ж.-Ж. Руссо, Т. Гоббса, Ш. Монтескьє) 3. Концепція управління суспільними процесами К. Маркса 4. Вчення про бюрократію М. Вебера 5. Становлення наукових підходів до процесу управління (У. Тейлор, Г. Форд, Г. Емерсон, А. Файоль, А. Гастев) 6. «Хоторнський експеримент» (Е. Мейо, М. Фоллет, Ф. Херцберг, Л. Уорнер) 7. Соціально-психологічні, біхевіористичні концепції соціального управління 8. Системний підхід до управлінських процесів (П. Блау, Р. Мертон, Т. Парсонс, Г. Саймон) 9. Загальна теорія систем та кібернетична теорія управління 	3, 4, 5, 8, 14, 16, 17, 18, 19, 22, 24
5	СР	4	<p><u>Тема 2.</u> Історична еволюція і сучасний стан соціології управління</p> <p>Підготувати розгорнуті відповіді на питання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як теорії концепції були провісниками теорії концепцій управління? 2. Коли виникла школа наукового управління і які основні ідеї вона містила? 3. Коли соціологія включилася в розробку проблем управління? 4. Назвіть основні етапи розвитку концепцій управління? 5. Хто стояв біля витоків української школи управління? Як вона розвивалася? Якими ідеями керувалася? <p>Тема для рефератів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні ідеї Ф. Тейлора про управління. 2. Основні ідеї про управління. Файоля. 3. Розвиток М. Вебером ідей соціології управління? 4. Сутність доктрини «людських відносин» її основні положення. 5. Розвиток ідей соціології управління в кінці ХХ століття. 6. Внесок сучасних українських соціологів в розвиток соціології управління. 	3, 4, 5, 8, 14, 16, 17, 18, 19, 22, 24
6	ПЗ	2	<p><u>Тема 2.</u> Історична еволюція і сучасний стан соціології управління</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основи теорії управління в ученнях Античності та Середньовіччя 2. Розробка уявлень про управління суспільством в добу Відродження та Просвітництва (Дж. Локк, Ж.-Ж. Руссо, Т. Гоббса, Ш. Монтескьє) 3. Концепція управління суспільними процесами К. Маркса 4. Вчення про бюрократію М. Вебера 5. Становлення наукових підходів до процесу управління (У. Тейлор, Г. Форд, Г. Емерсон, А. Файоль, А. Гастев) 6. «Хоторнський експеримент» (Е. Мейо, М. Фоллет, Ф. Херцберг, Л. Уорнер) 7. Соціально-психологічні, біхевіористичні концепції соціального управління 	3, 4, 5, 8, 14, 16, 17, 18, 19, 22, 24

			8. Системний підхід до управлінських процесів (П. Блау, Р. Мертон, Т. Парсонс, Г. Саймон) Загальна теорія систем та кібернетична теорія управління	
7	Л	2	<u>Тема 3. Сутність, зміст та принципи соціального управління</u> 1. Наукове визначення соціального управління 2. Функції соціального управління. 3. Принципи соціального управління 4. Об'єкти соціального управління 5. Типологія суб'єктів соціального управління	1, 5, 8, 11, 21
8	СР	4	<u>Тема 3. Сутність, зміст та принципи соціального управління</u> Підготувати розгорнуті відповіді на питання 1. Цілі соціального управління та вимоги, яким повинні відповідати цілі (конкретності, реальності, контрольованості). 2. Сутність і роль цілепокладання в процесі управління. 3. Закони управління, що виражають важливі внутрішні стійкі риси, особливості процесу управління: – закон необхідної розмаїтості, – закон спеціалізації управління, – закон інтеграції управління, – закон пріоритетності соціальних цілей, – закон зростаючої суб'єктивності й інтелектуальності управління.	1, 5, 8, 11, 21
9	ПЗ	2	<u>Тема 3. Сутність, зміст та принципи соціального управління</u> 1. Наукове визначення соціального управління 2. Функції соціального управління. 3. Принципи соціального управління 4. Об'єкти соціального управління 5. Типологія суб'єктів соціального управління	1, 5, 8, 11, 21
10	Л	2	<u>Тема 4. Соціальні інститути управління</u> 1. Критерії класифікації та різновиди соціальних інститутів. 2. Держава як головний інститут управління. Основні функції сучасної держави. 3. Специфіка діяльності інститутів державного та муніципального управління. 4. Сфера діяльності інститутів менеджменту. 5. Інститути управління соціальним захистом населення як специфічні інститути соціального управління.	2, 5, 9-12, 16-18, 22-23
11	СР	4	<u>Тема 4. Соціальні інститути управління</u> Питання для самоконтролю 1. Як підходить існують для визначення соціального інституту? Чому саме через політичні інститути виявляється сутність інститутів управління? 2. Як функції виконує держава як інститут управління? 3. У чому полягає різниця між місцевим самоврядуванням та муніципальним управлінням? Розкрийте роль інститутів муніципального управління. 4. Розкрийте зміст діяльності інституту управління соціальним захистом населення. Теми рефератів, доповідей 1. Роль інститутів муніципального управління в сучасному українському суспільстві. 2. Ознаки бюрократизації апарату державного управління.	2, 5, 9-12, 16-18, 22-23

			3. Державаяк суб'єкт управління, її функції. 4. Громадянське суспільство як суб'єкт управління. 5. Самоуправління: форми та методи реалізації.	
12	ПЗ	2	<u>Тема 4. Соціальні інститути управління</u> 1. Критерії класифікації та різновиди соціальних інститутів. 2. Держава як головний інститут управління. Основні функції сучасної держави. 3. Специфіка діяльності інститутів державного та муніципального управління. 4. Сфера діяльності інститутів менеджменту. 5. Інститути управління соціальним захистом населення як специфічні інститути соціального управління.	2, 5, 9-12, 16-18, 22-23
13	Л	2	<u>Тема 5. Методи, механізми та технології соціального управління</u> 1. Методи соціального управління 2. Аналіз механізмів соціального управління 3. Технології соціального управління 4. Особливості соціального управління в умовах російсько-української війни	1, 2, 6, 8, 11, 17, 19, 25
14	СР	6	<u>Тема 5. Механізми та технології соціального управління</u> 1. Реферативно описати методи соціального управління, навести приклади: 2. соціальні (методи соціального нормування, соціального регулювання, морального стимулювання); 3. соціально-психологічні, економічні, організаційно-адміністративні, 4. наукові методи управління (моделювання соціальних процесів, прогнозування). 5. Самоврядування як метод управління.	1, 2, 6, 8, 11, 17, 19, 25
15	ПЗ	2	<u>Тема 5. Механізми та технології соціального управління</u> 1. Методи соціального управління 2. Аналіз механізмів соціального управління 3. Технології соціального управління 4. Особливості соціального управління в умовах російсько-української війни	1, 2, 6, 8, 11, 17, 19, 25
16	Л	2	<u>Тема 6. Управлінський цикл, його структура</u> 1. Сутність управлінського рішення. 2. Індивідуальне та колегіальне управлінське рішення. 3. Фактори, які впливають на процес прийняття рішення (інформаційні, мотиваційні, характерологічні, технологічні). 4. Принципи прийняття ефективних рішень. 5. Здійснення соціального контролю й оцінка ефективності управління	1, 8, 24, 25
17	СР	6	<u>Тема 6. Управлінський цикл, його структура</u> Підготувати тези для обговорення дискусійних питань: 1. Внутрішні та зовнішні обмеження, які необхідно врахувати при підготовці управлінського рішення 2. Особливості прийняття індивідуального та колегіального управлінського рішення. 3. Переваги і недоліки групового та індивідуального ухвалення рішення 4. Способи здійснення соціального контролю. 5. Функції та різновиди соціального контролю. 6. Критерії оцінки ефективності управління.	1, 8, 24, 25

18	ПЗ	2	<p><u>Тема 6. Управлінський цикл його структура</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність управлінського рішення. 2. Індивідуальне та колегіальне управління рішення. 3. Фактори, які впливають на процес прийняття рішення (інформаційні, мотиваційні, характерологічні, технологічні). 4. Принципи прийняття ефективних рішень. 5. Здійснення соціального контролю й оцінка ефективності управління 	1, 8, 24, 25
19	Л	2	<p>Змістовий модуль №2 Людина як суб'єкт та об'єкт управління</p> <p><u>Тема 7. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль інформації в управлінні соціальними процесами. 2. Поняття «соціальна інформація», «управлінська інформація», «соціально-управлінська інформація». 3. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності. 4. Функції соціально-управлінської інформації. 5. Класифікація соціально-управлінської інформації. 6. Функціонування управлінської інформації в умовах війни. 	6, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 20
20	СР	4	<p><u>Тема 7. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності</u></p> <p>Питання для самоконтролю</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення соціальної інформації та з'ясуйте її роль в управлінні соціальними процесами. 2. Які функції виконує соціально-управлінська інформація? На які види її поділяють? 3. У чому полягає інформаційне забезпечення процесу управління? 4. Які вимоги висуваються до якості соціально-управлінської інформації? <p>Теми рефератів, доповідей</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль комунікацій в системі управління. 2. Соціально прогнозування в управлінні, його сутність, функції. 3. Соціально передбачення, як форма прогнозування 4. Соціально проектування 	6, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 20
21	ПЗ	2	<p><u>Тема 7. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль інформації в управлінні соціальними процесами. 2. Поняття «соціальна інформація», «управлінська інформація», «соціально-управлінська інформація». 3. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності. 4. Функції соціально-управлінської інформації. 5. Класифікація соціально-управлінської інформації. 6. Вимоги до якості соціальної управлінської інформації. 	6, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 20
22	Л	2	<p><u>Тема 8. Управління людськими ресурсами</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та зміст управління людськими ресурсами 2. Суб'єкт управління людськими ресурсами 3. Стил управління: основні підходи 4. Шляхи вдосконалення управління людськими ресурсами 	1, 4, 8, 11, 12, 17, 20, 23
23	СР	4	<p><u>Тема 8. Управління людськими ресурсами</u></p> <p>Теми для рефератів</p>	1, 4, 8, 11,

			<ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність змісту управління людськими ресурсами. 2. Основні ідеї управління людськими ресурсами в зарубіжній соціології. 3. Специфіка управління людськими ресурсами в сучасній Україні. 4. Людина (працівник) як об'єкт управління. 5. Шляхи підвищення ефективності управління людськими ресурсами. 	12, 17, 20, 23
24	ПЗ	2	<u>Тема 8. Управління людськими ресурсами</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та змісту управління людськими ресурсами 2. Суб'єкт управління людськими ресурсами 3. Стилі управління: основні підходи 4. Шляхи вдосконалення управління людськими ресурсами 	1, 4, 8, 11, 12, 17, 20, 23
25	Л	2	<u>Тема 9. Управління організаційними конфліктами.</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність конфлікту у сучасній організації. Класифікація конфліктів в організації. 2. Причини виникнення конфліктів в організації. 3. Стадії проходження конфлікту в організації. Розв'язання конфлікту та його наслідки. 4. Організаційні, соціологічні та культурні, соціально-психологічні засоби управління конфліктом в організації. 	7, 8, 10, 17, 20
26	СР	4	<u>Тема 9. Управління організаційними конфліктами.</u> <u>Підготувати розгорнутий конспект за наступними питаннями:</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність конфлікту у сучасній організації. 2. Відступ та агресія як реакція на блокаду потреб. 3. Класифікація конфліктів в організації. 4. Особистий або психологічний конфлікт 5. Міжособистісний конфлікт. 6. Міжгруповий (соціальний) конфлікт. 7. Відкриті та приховані конфлікти. 	7, 8, 10, 17, 20
27	ПЗ	2	<u>Тема 9. Управління організаційними конфліктами.</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проведення ділової гри «Конфлікт в трудовій організації». 2. Види конфліктів, виникнення яких можливі в трудовій організації. 3. Аналіз ролі конфліктогенів в управлінні організацією. <p>Подолання чи припинення конфлікту – вибір керівника</p>	7, 8, 10, 17, 20
28	Л	2	<u>Тема 10. Методологія управління персоналом організації.</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та сутність концепції управління персоналом. 2. Цілі та функції системи управління персоналом. 3. Фактори, що впливають на персонал організації. 4. Стилі управлінської діяльності. 5. Принципи управління персоналом. 6. Методи управління. 	2, 6, 8, 13, 16, 17, 24
29	СР	4	<u>Тема 10. Методологія управління персоналом організації. Підготувати тези для обговорення:</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні структурні підрозділи по управлінню кадрами: їх функції і завдання. 2. Фактори, що впливають на персонал організації. 3. Поняття та види, ефективність та доцільність різних стилів управлінської діяльності. 4. Економічні, адміністративні, соціально-психологічні методи управління. 5. Влада, авторитет та лідерство. Роль лідерства в управлінській діяльності. 	2, 6, 8, 13, 16, 17, 24

			6. Соціальні технології лідерства. Соціальні якості лідера. Локус контролю та підбір лідерів.	
30	ПЗ	2	<u>Тема 10. Методологія управління персоналом організації.</u> 1. Поняття та сутність концепції управління персоналом. 2. Фактори, що впливають на персонал у процесі функціонування організації. 3. Принципи, цілі та функції системи управління персоналом. 4. Соціологічні проблеми формування оптимального стилю управлінської діяльності. 5. Методи управління персоналом. 6. Влада, авторитет та лідерство. Роль лідерства в управлінській діяльності.	2, 6, 8, 13, 16, 17, 24
31	Л	2	<u>Тема 11. Управлінська культура</u> 1. Роль культурного чинника у вирішенні сучасних проблем управління суспільством. 2. Загально-поняттєвий підхід до аналізу управлінської культури, механізм її формування. 3. Типи управлінської культури (адміністративно-командна; інформаційно-аналітична; соціально орієнтована). 4. Внутрішньо-організаційний підхід до аналізу управлінської культури. 5. Типологія управлінської культури Г. Хофштеда, Г. Е. Дейла, Р. Акоффа. 6. Особистісний підхід до аналізу управлінської культури. 7. Основні норми культури управління.	2-8, 11-13, 15, 17-19, 21-23, 25
32	СР	4	<u>Тема 11. Управлінська культура</u> Питання для самоконтролю 1. Розкрий терозуміння культури як соціального феномену. Чому в наш час зростає роль культурного чинника в управлінні? 2. Як підходи до аналізу управлінської культури Ви знаєте? Дайте їм характеристику. 3. Розкрий сутність загальнопоняттєвого підходу до розгляду управлінської культури. 4. Розкрий сутність внутрішньо-організаційного підходу до розгляду управлінської культури. 5. Які типи організації культури Вам відомі? 6. Розкрий сутність особистісного підходу до розгляду управлінської культури. Теми рефератів, доповідей 1. Управлінські цінності, традиції, пріоритети у вітчизняній моделі управління. 2. Властивості та характерні риси національної культури управління. 3. Культура управління на прикладі західних організаційних структур. 4. Соціальна відповідальність бізнесу як прояв управлінської культури.	2-8, 11-13, 15, 17-19, 21-23, 25
33	ПЗ	2	<u>Тема 11. Управлінська культура</u>	2-8,

			<ol style="list-style-type: none"> 1. Роль культурного чинника у вирішенні сучасних проблем управління суспільством. 2. Загальнопоняттєвий підхід до аналізу управлінської культури, механізм її формування. 3. Типи управлінської культури (адміністративно-командна; інформаційно-аналітична; соціально орієнтована). 4. Внутрішньо-організаційний підхід до аналізу управлінської культури. 5. Типологія управлінської культури Г.Хофштеда, Т.Е.Дейла, Р.Акоффа. 6. Особистісний підхід до аналізу управлінської культури. 7. Основні норми культури управління. 	11-13, 15, 17-19, 21-23, 25
34	Л	2	<u>Тема 12. Науковесупроводженняуправління</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Системний підхід до управління 2. Соціологічні методи аналізу управління 3. Аналітичне забезпечення управлінської діяльності 4. Прикладні методи соціального управління 	2-8, 11-13, 15, 17-19, 21-23, 25
35	ПЗ	2	<u>Тема 12. Науковесупроводженняуправління</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Системний підхід до управління 2. Соціологічні методи аналізу управління 3. Аналітичне забезпечення управлінської діяльності Прикладні методи соціального управління	2-8, 11-13, 15, 17-19, 21-23, 25
36	СР	24	Виконання навчальних проєктів, аналіз конкретних ситуацій та підготовка презентації результатів досліджень (НДРС)	
Разом (годин)		120		

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	24
2	Підготовка до практичних (семінарських) занять	24
4	Виконання індивідуальних проєктів	12
5	НДРС	12
	Разом	72

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Студентами здійснюється підготовка захист проектів з темами індивідуальних завдань, відповідно до тем курсу.
(в індивідуального завдання)

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
1	2	3
1	<p><u>Перший модуль. Підготовка та презентація наукових проектів</u></p> <p>В межах індивідуальних завдань студенту потрібно зробити презентацію для ілюстрації шляхів розв'язання поставленої задачі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальна сутність управління: суспільна потреба в управлінні та соціальні наслідки. 2. Порівняльний аналіз зарубіжних концепцій управління організаційними структурами (Ф. Тейлор, Е. Мейо, А. Файоль, Б. Басс, Л. Ньюмен, Г. Лівітт, Г. Саймон, А. Етціоні та ін.). 3. Порівняльний аналіз вітчизняних концепцій управління (О. О. Богданов, Й. А. Єрманський, О. К. Гастєв та ін.). 4. Ієрархія влади як об'єктивні передумови процесу управління. 5. Проблема бюрократизації в соціальному управлінні. 6. Управлінська культура: поняття, структура, розвиток. 7. Управлінське рішення: структура, процес вироблення і реалізації. 8. Методи вироблення управлінських рішень. 9. Соціально-психологічні аспекти діяльності керівника трудової організації в ринкових умовах. 10. Діяльність управління персоналом сучасної організації. 11. Методика стилю управління, критерії її ефективності. 12. Роль лідерства в управлінській діяльності. 13. Особливості управління в екстремальних ситуаціях. 14. Критерії оцінки ефективності соціального управління. 15. Зарубіжний досвід управління персоналом організаційних структур. 16. Формування інноваційної управлінської культури суб'єктів управління в ХХІ ст. 17. Місце та роль контролю в управлінському циклі. 18. Трудова організація як об'єкт суб'єкту управління. 19. Державна як суб'єкт соціального управління, її функції. 20. Громадянське суспільство як суб'єкт соціального управління. 21. Самоуправління: форми та методи реалізації. 	<p style="text-align: center;">1-8</p> <p style="text-align: center;">9-11</p> <p style="text-align: center;">14-16</p>

	<p>22. Соціальне прогнозування в управлінні, його сутність, функції.</p> <p>23. Управлінська кадрита їх структура, форми підготовки перепідготовки.</p> <p>24. Інформаційне забезпечення процесу управління.</p> <p>25. Соціальне управління як механізм реалізації соціальної політики держави.</p> <p>26. Соціальне підприємництво: сутність, принципи, умови розвитку в Україні.</p> <p>27. Соціальне управління конфліктними ситуаціями в трудових організаціях.</p> <p>28. Система соціального партнерства як механізм управління соціальними процесами.</p> <p>29. Діяльність інститутів соціального управління в Україні</p> <p>30. Роль соціологічних і соціальних служб в соціальному управлінні.</p>	
2	<p><u>Другий модуль. Підготовка та проведення ділової гри.</u></p> <p>Проведення ділової гри «Конфлікт у трудовому колективі».</p> <p>1) Розглянути сутність конфлікту у сучасній організації. Відступ та агресія як реакція на блокаду потреб. Класифікація конфліктів в організації. Особистий або психологічний конфлікт. Міжособистісний конфлікт. Міжгруповий (соціальний) конфлікт. Відкриті та приховані конфлікти.</p> <p>2) Визначити причини виникнення конфліктів в організації.</p> <p>3) Простежити стадії проходження конфлікту в організації. Розв'язання конфлікту та його наслідки.</p> <p>4) Виявити організаційні, соціологічні, культурні та соціально-психологічні засоби управління конфліктом в організації.</p> <p>5) Проаналізувати сутність конфлікту у сучасній організації. Відступ та агресія як реакція на блокаду потреб.</p> <p>6) Вивчити стадії проходження конфлікту в організації. Розв'язання конфлікту та його наслідки.</p>	12 -13

ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час викладання лекційного матеріалу застосовується **пояснювально-ілюстративний метод** (за допомогою навчально-методичної літератури, лекції, розповіді викладача, електронних засобів навчання тощо), який передбачає сприйняття, усвідомлення та осмислення студентами фактів, теорій, концепцій, соціологічних парадигм. **Метод проблемного викладання** застосовується для порівняння різноманітних підходів та концепцій, наукового пошуку через постановку дослідницької проблеми.

Для семінарських занять застосовується репродуктивний метод (відтворення засвоєного під час лекцій матеріалу) та **частково-пошуковий метод** (студенти вчаться розв'язувати пізнавальні завдання, поставлені педагогом, представляти результати власного наукового пошуку у вигляді проєктів).

Лекції – викладання теоретичного матеріалу лектором згідно навчальної програми і розподілу годин поміж темами. Використовуються різні інтерактивні форми активізації аудиторії та відеопрезентації вербальної інформації. Лектор має власний конспект, що відображає основний зміст теми, студенти занотують нову інформацію у власні конспекти.

Практичні заняття – проводяться у формі семінарських занять. Для семінарських занять студенти опрацьовують лекційний матеріал, готують виступи з використанням навчальної і наукової літератури, виступають з презентаціями. Лектор оцінює активність студентів впродовж семінару за прийнятою шкалою оцінок в балах. Під час семінарського заняття обов'язково за кожною темою оцінюються рівень знань студентів за допомогою тестових завдань та письмової самостійної роботи на знання основних понять за темою. На семінарському Семінарські заняття можуть бути побудовані у формі ділової гри або дискусії.

Індивідуальне завдання – вид самостійної роботи поза аудиторними годинами, коли студент, використовуючи лекційний матеріал та додаткові джерела знань, розробляє особисту тему.

Підготовка презентації – вид самостійної роботи, що виконується студентом поза аудиторними годинами. Студент вільно обирає тематику з числа тем, які пропонуються планами семінарських занять, або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Наступним кроком студент здійснює бібліографічний пошук, використовуючи бібліотечні фонди або Інтернет-ресурси. Також складає план презентації або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь. Опанувавши джерела за темою, студент розкриває зміст питань та представляє виконану роботу на семінарі. Обсяг презентації – 16-25 слайдів, текст доповіді – 4-6 стандартних сторінок, набраних на комп'ютері. Основний зміст презентації доповідається у вільній формі на семінарському занятті, і студент отримує оцінку від викладача.

Ділова гра є однією з форм ігрового проєктування, яке складається з: дослідницького завдання (проблеми), що формулює студентам викладач; поділу групи на невеликі підгрупи, розробки варіантів рішення поставленого завдання (проблеми); подання варіанта рішення завдання (проблеми) з наступним аналізом учасниками заняття.

Метод ігрового проектування має особливу актуальність при вивченні принципів прийняття управлінських рішень, оскільки дозволяє наблизити студентів до реальної роботи з персоналом, брати участь у вирішенні організаційних проблем та розв'язанні конфліктів. Оскільки ігрове проектування охоплює чимало часу, то більшість завдань студенти будуть виконувати самостійно.

У діловій грі, що навчає виконувати на практиці професійні задачі, студенти отримують знання й напрацьовують вміння не абстрактно, а виконуючи конкретні професійні завдання, що забезпечують ігрові дії в реальному процесі ділової гри. Одночасно з професійними знаннями студент здобуває спеціальну компетенцію – навички спеціальної взаємодії й керування людьми, колегіальність, вміння керувати й підкорятися, отже, виховує особистісні якості, прискорює процес соціалізації. У процесі гри освоюються: норми професійних дій; норми соціальних дій, тобто відносин у колективі.

Аналіз конкретних ситуацій (case-study) – ефективний метод активізації учбово-пізнавальної діяльності характеризується наявністю конкретних ситуацій; розробкою групою (підгрупами або індивідуально) варіантів рішення поставленої викладачем ситуації; підготовка презентації та публічний захист розроблених варіантів дозволу ситуацій з наступним опонуванням аудиторії; підведення підсумків й оцінка результатів заняття. Оскільки метод аналізу конкретних ситуацій спрямований на розвиток уміння аналізувати не рафіновані завдання, здатності виробляти й приймати певні рішення, використати його можна впродовж всього викладання курсу соціології управління.

МЕТОДИКОНТРОЛЮ

- 1. Підсумковий (семестровий) контроль проводиться у формі екзамену або шляхом накопичення балів за поточним контролем позмістовним модулям.**

Екзамен – письмова або усна відповідь на питання, що містяться в екзаменаційному білеті. Питання екзаменаційних білетів можуть доводитися до студентів заздалегідь. Екзаменаційні білети готує лектор, вони затверджуються на засіданні кафедри і підписуються завідувачем кафедри. Екзаменатора призначає завідувач кафедри. Він має оцінити якість відповіді студента за прийнятою шкалою академічних оцінок.

Питаннядляіспиту

1. Соціологія управління як наука та навчальна дисципліна
2. Соціальна природа управління.
3. Зміст специфіка соціального управління.
4. Підходи до визначення предмету та об'єкту соціології управління
5. Основні задачі та функції соціології управління.
6. Структура соціології управління
7. Співвідношення соціального менеджменту і соціології управління.
8. Актуальні проблеми сучасної соціології управління.
9. Історична еволюція сучасний стан соціології управління
10. Основні теорії управління в ученнях Античності та Середньовіччя
11. Розробка уявлень про управління суспільством в добу Відродження та Просвітництва (Дж. Локк, Ж.-Ж. Руссо, Т. Гоббс, Ш. Монтескьє)
12. Концепція управління суспільними процесами К. Маркса
13. Вчення про бюрократію М. Вебера
14. Становлення наукових підходів до процесу управління (У. Тейлор, Г. Форд, Г. Емерсон, А. Файоль, А. Гастев)
15. «Хоторнський експеримент» (Е. Мейо, М. Фоллет, Ф. Херцберг, Л. Уорнер)
16. Соціально-психологічні, біхевіористичні концепції соціального управління
17. Системний підхід до управлінських процесів (П. Блау, Р. Мертон, Т. Парсонс, Г. Саймон)
18. Соціологічні методи аналізу управління
19. Аналітичне забезпечення управлінської діяльності
20. Прикладні методи соціального управління
21. Роль культурного чинника у вирішенні сучасних проблем управління суспільством.
22. Загальнопоняттєвий підхід до аналізу управлінської культури, механізми формування.
23. Типи управлінської культури (адміністративно-командна; інформаційно-аналітична; соціально орієнтована).

24. Внутрішньо-організаційний підхід до аналізу управлінської культури.
25. Типологія управлінської культури Г. Хофштеда, Т. Е. Дейла, Р. Акоффа.
26. Особистісний підхід до аналізу управлінської культури.
27. Поняття та сутність концепції управління персоналом.
28. Принципи, цілі та функції системи управління персоналом.
29. Соціологічні проблеми формування оптимального стилю управлінської діяльності.
30. Методи управління персоналом.
31. Роль лідерства в управлінській діяльності.
32. Сутність конфлікту у сучасній організації. Класифікація конфліктів в організації.
33. Причини виникнення конфліктів в організації.
34. Стадії проходження конфлікту в організації.
35. Розв'язання конфлікту та його наслідки.
36. Організаційні засоби управління конфліктом в організації
37. соціологічні засоби управління конфліктом в організації
38. Культурні засоби управління конфліктом в організації
39. соціально-психологічні засоби управління конфліктом в організації
40. Сутність та зміст управління людськими ресурсами
41. Суб'єкт управління людськими ресурсами
42. Стилі управління: основні підходи
43. Роль інформації в управлінні соціальними процесами.
44. Поняття «соціальна інформація», «управлінська інформація», «соціально-управлінська інформація».
45. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності.
46. Функції соціально-управлінської інформації.
47. Класифікація соціально-управлінської інформації.
48. Вимоги до якості соціальної управлінської інформації
49. Сутність управлінського рішення.
50. Індивідуальне та колективне управлінське рішення.
51. Фактори, які впливають на процес прийняття рішення (інформаційні, мотиваційні, характерологічні, технологічні).
52. Принципи прийняття ефективних рішень.
53. Здійснення соціального контролю й оцінка ефективності управління
54. Методи соціального управління
55. Аналіз механізмів соціального управління
56. Технології соціального управління
57. Критерії класифікації та різновиди соціальних інститутів.
58. Держава як головний інститут управління. Основні функції сучасної держави.
59. Специфіка діяльності інститутів державного та муніципального управління.
60. Інститути управління соціальним захистом населення як специфічні інститути соціального управління

2. Поточний контроль проводиться за результатами роботи студентів на семінарських заняттях, методом оцінювання контрольних робіт, шляхом оцінювання тестів, самостійних робіт, індивідуальних завдань, есе, командних проектів, презентацій, ведення конспектів лекцій.

Об'єктом оцінювання знань студентів є програмний матеріал навчальної дисципліни, який перевіряється під час поточного і підсумкового контролю з метою встановлення рівня якості засвоєння знань, формування необхідних для майбутньої професійної діяльності навичок і вмінь.

Дисципліна передбачає конкретний перелік видів робіт, які зобов'язаний виконати студент, та відповідні критерії їх оцінювання, що визначаються кафедрою і наводяться у вигляді окремих таблиць або декількох абзаців тексту в робочій навчальній програмі дисципліни.

Поточний контроль передбачає оцінювання успішності студентів під час аудиторних (семінарських, практичних, індивідуальних) занять та виконання ними окремих індивідуальних, контрольних завдань (написання рефератів, тематичних повідомлень, розв'язання практичних задач тощо). Зміст поточного контролю і критерії оцінювання роботи студента в зазначених межах відображається у робочій навчальній програмі (розділи «Засоби контролю знань студентів з кожного залікового модуля» та «Критерії оцінювання знань студентів з кожного модуля»).

При поточному контролі оцінюється: активність роботи студентів на семінарських або практичних заняттях, результати виконання ними індивідуальних завдань, контрольних робіт, розв'язання практичних задач, якість підготовлених студентами рефератів або тематичних повідомлень;

Контроль на семінарських заняттях – оцінювання виступів студентів, відповідей на питання поставлені викладачем, оцінці виконання тестових завдань, оцінок під час самостійних робіт, оцінювання внеску окремих студентів у групову роботу, наприклад, активність в діловій грі.

Контрольна робота – вид поточного контролю знань студентів, який має на меті виявити рівень знань студентів, що отримані за пройденим матеріалом. Дата проведення контрольної роботи доводиться до студентів і призначається по завершенню вивчення змістовного модулю. Питання або практичні завдання готує викладач, що веде практичні заняття, вони узгоджуються з лекційними питаннями і тематикою семінарських занять. Завдання можуть передбачати творчу роботу, відповідь на тестові завдання тощо. Контрольна робота виконується у письмовій формі в присутності викладача, оцінюється за прийнятою шкалою і оцінка може використовувати викладачем для підрахунку кумулятивного балу за підсумками вивчення дисципліни.

Індивідуальні завдання – оцінюються викладачем або за результатами доповіді на практичному занятті або окремо за наданим текстом.

Виконання проекту передбачає командну або індивідуальну дослідницьку роботу за вибраною темою, підготовку письмового звіту та проведення презентації за допомогою мультимедійного обладнання в присутності

викладачів кафедри.

Ціль проекту полягає в перевірці успішності засвоєння студентами категоріального апарату соціології та уміння використовувати соціологічну уяву для аналізу явищ і процесів, що відбуваються у суспільстві.

Індивідуальний проект виконується за персональною темою.

Командний проект – це пізнавально-аналітична робота групи студентів (3-4 люд.)

Зміст командного проекту полягає в критичному аналізі підходів і точок зору по одній із соціальних проблем.

Модульний контроль за окремий змістовий модуль – оцінювання в балах рівня опрацювання студентом теоретичного і практичного матеріалу в межах окремого залікового модуля певної навчальної дисципліни, успішності виконання ним фонду тестових завдань (або модульної контрольної роботи, якщо це передбачено робочою навчальною програмою).

При модульному контролі оцінюється в балах рівень теоретичної (знань) та практичної (навичок і вмінь) підготовки студента за всі змістові модулі, що складають окремий Змістовий модуль. Форма проведення модульного контролю переважно є письмовою або у вигляді відпрацювання комп'ютерних тестів, але не забороняється і усне проведення.

Підсумковий контроль – це накопичена студентом за всі залікові модулі та науково-дослідницьку роботу сума балів. Для навчальних дисциплін, які вивчаються більше одного семестру, оцінювання досягнень студента за 100-бальною шкалою здійснюється наприкінці семестру.

**РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ
ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)**

Таблиця 1. – Розподіл балів для оцінювання успішності студента для іспиту

Контрольні роботи (тестові за темами)	Контрольні роботи (за модулями)	Індивідуальні завдання (проекти)	Іспит	Сума
40(5*8)	20(10*2)	20	20	100

Таблиця 2. Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ЄКТС

Рейтингова Оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90-100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> - Глибоке знання навчального матеріалу модуля, що містяться в основних і додаткових літературних джерелах; - вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; - вміння проводити теоретичні розрахунки; - відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно послідовні; - вміння вирішувати складні практичні задачі. 	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82-89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу, що передбачений модулем; - вміння давати 	Відповіді на запитання містять певні неточності ;

			<p>аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміння вирішувати складні практичні задачі. 	
75-81	С	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати практичні задачі. 	<ul style="list-style-type: none"> - невміння використовувати теоретичні знання для вирішення складних практичних задач.
64-74	Д Д	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> - Знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; - вміння вирішувати прості практичні задачі. 	<ul style="list-style-type: none"> Невміння давати аргументовані відповіді на запитання; - невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; - невміння вирішувати складні практичні задачі.
0-63	6 Е	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> - Знання основних фундаментальних положень матеріалу модуля, - вміння вирішувати найпростіші практичні задачі. 	<ul style="list-style-type: none"> Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу модуля; - невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; - невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач

35-59	FX (потрібне додаткове вивчення)	Незадовільно	Додаткове вивчення матеріалу модуля може бути виконане в терміни, що передбачені навчальним планом.	Незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - невміння розв'язувати прості практичні задачі.
1-34	F (потрібне повторне вивчення)	Незадовільно	-	- Повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - незнання основних фундаментальних положень; - невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(надається перелік складових навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни та посилання на сайт, де вони розташовані)

- 1) сілабус
- 2) робоча програма навчальної дисципліни
- 3) навчальний контент (конспектаборозширений план лекцій);
- 4) плани семінарських занять
- 5) завдання для самостійної роботи студентів
- 6) питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь студентів
- 7) бібліотечний фонд університету і кафедри
- 8) сайт кафедри: <http://web.kpi.kharkov.ua/sp/054-sotsiologiya-bakalavr-2/>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1	Шкільняк М. М, Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О. Менеджмент: підручник. Тернопіль: ЗУНУ, 2022 р. 258 с.
2	Бурега В. В. Соціологія державного управління : монографія / В. В. Бурега. — Донецьк : ООО «Східний видавничий дім», 2012. — 167 с. https://www.twirpx.com/file/1866611/
3	Публічне управління: навч. посібник / А. В. Стасишин, Г. В. Капленко, Г. О. Комарницька та ін. [за заг. ред. А. В. Стасишина]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 460 с.
4	Управління соціальним та гуманітарним розвитком [Електронний ресурс] : курс лекцій. / Уклад: С. М. Домбровська, В. П. Садковий. - Х. : НУЦЗУ, 2018. - 189 с. - Режим доступу : https://zenodo.org/record/1246632/files/konspekt.pdf
5	Управління персоналом: Навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти економічних та управлінських спеціальностей). - 2-ге видання, перероблене та доповнене. - Вінниця, ТОВ «Твори», 2019. - 284 с. ISBN 978-966-949-222-7
6	Слющинський Б. В. Соціологія управління : навчально-методичний посібник. - Маріуполь : Видавничий центр МДУ, 2018. - 144 с
7	A Sociology of Management in Management Education / Chris Steyaert, Timon Beyes, Martin Parker (eds.), The Routledge Companion to Reinventing Management Education, London: Routledge, 2019, pp. 91-104 // https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2429259
8	Плахова О. М. Соціологія управління: Навч.-метод. посібник для студентів соціологічного факультету / О. М. Плахова. - Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. - 128 с.

Допоміжна література

9	Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть / Ж. Бодріяр. — Львів: Кальварія, 2004. — 376 с.
---	--

10	Хряпченкова І. М. Людина в штучному середовищі: стратегія соціальної життєдіяльності. — К.: Світ, 2004. — 140 с.
11	Сікорська А. Інструменти і методи отримання даних в конкурентній розвідці [Електронний ресурс]: стаття / Анна Сікорська. — Режим доступу http://sdo.elitarium.ru
12	Буко С. Корпоративна соціальна відповідальність як принцип ціннісно зорієнтованого менеджменту [Текст] / С. Буко // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 2006. — № 2. — С. 149–158.
13	Гавриленко І. М. Соціальні передумови формування американської та японської моделей управління [Текст] / І. М. Гавриленко // Вісн. Акад. правових і соціальних відносин Федерації профспілок Укр. — 2007. — № 1. — С. 7–11.
14	Дмитренко Г., Ріктор Т. Стратегія формування управлінської еліти в сучасних умовах [Текст] / Г. Дмитренко, Т. Ріктор // Персонал. — 2007. — № 6. — С. 21–29.
15	Заветний С. О. Соціальне управління як система [Текст] / С. О. Заветний // Наукові записки Харківського військового університету. — Харків, 1999. — Вип. 4. — С. 43–46.
16	Скобкін С. С. Маркетинг і продажів бізнесі: підручник / С. С. Скобкін. — К.: МАУП, 2001. — 99 с.
17	Соціологія: Навч. посіб. / Заред. С. О. Макеєва. — К.: Т-во «Знання», КОО, 2008. — 566 с.
18	Кіслов В. В. Інформаційна культура державного управління в умовах глобалізації [Текст] / В. В. Кіслов // Український соціум. — 2008. — № 3. — С. 132–141.
19	Філімонова О. Ф. Життєвий простір людини. / О. Ф. Філімонова. — Запоріжжя.: Просвіт, 1998. — 117 с.
20	Кредісов А. І. Історія вчень менеджменту: Підручник для вищих навч. Закладів [Текст] / А. І. Кредісов. — К.: Знання України, 2001. — 300 с.
21	Чорна В. О. Методологічні аспекти дослідження процесів трудової міграції / Л. В. Калашнікова, В. О. Чорна // Proceedings of the International Academic Congress «European Research Area: Status, Problems and Prospects» (Latvijas Republika, Riga, 1-2 September 2016). «Latvijas Studentu arvieniba», 2016. — Р. 68-90.
22	Кремень В. Г. Філософія управління: Підручник для студентів [Текст] / В. Г. Кремень. — К., 2007. — 359 с.
23	Нагорний Б. Г. Соціологія управління: пошук відповідей на виклики часу [Текст] / Б. Г. Нагорний // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 2001. — № 4. — С. 126–132.
24	Палеха Ю. І. Ключі до успіху, або організаційна управлінська культура: Навч. посібник [Текст] / Ю. І. Палеха. — К., 2002. — 65 с.
25	Скідін О. Л. Особистісний фактор соціології організації управління [Текст] / О. Л. Скідін // Грані. — 2003. — № 1. — С. 87–92.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. www.useps.org – офіційний сайт українського центру економічних та політичних досліджень ім. Разумкова (представлені результати досліджень, діаграми, кількісні показники, наводяться дані порівняльних досліджень).

2. www.socis.kiev.ua– сайт центру соціальних та маркетингових досліджень (Київ), викладено багатий емпіричний матеріал (результати соціологічних досліджень, публікації центру, статистичні дані).
3. www.sociology.kharkov.ua– SociologyHall, сайт соціологічного факультету ХНУ ім. В. Н. Каразіна.
4. <http://www.socium.info/library.html>–бібліотекасоціологічної літератури.
5. www.uceps.com.ua/ukr/all/sociology(Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м. Київ).
6. www.ukrstat.gov.ua(Статистичні матеріали Держкомстату України).
7. www.sociology.kharkov.ua(Домашня сторінка харківських соціологів).
8. www.i-soc.com.ua(Домашня сторінка Інституту соціології НАН України).